

**การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระ ภูมิศาสตร์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model)
Developing learning activities and learning achievement
in social studies, religion and culture learning
substance for grade 5 students using cippa model.**

วรารัตน์ กลมคุณากร (Wararat Kamolkunakorn) *

ลัดดา คีลาน้อย (Ladda Silanoi) **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน 2) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) พัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระ ภูมิศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านนาเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระ ภูมิศาสตร์ โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) จำนวน 9 แผน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่ แบบบันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน, แบบบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียนและแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ 3) เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการปฏิบัติ ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะการทำงานกลุ่ม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน (Planning) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Action) 3) ขั้นสังเกต (Observation) และ 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflection) โดยแบ่งวงจรการวิจัยเป็น 3 วงจรปฏิบัติการ คือวงจรปฏิบัติการที่ 1 ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3 วงจรปฏิบัติการที่ 2 ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4-6 วงจรปฏิบัติการที่ 3 ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7-9 รวม 9 แผน ๆ ละ 2 ชั่วโมง ใช้เวลา 18 ชั่วโมง หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวงจร นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการเพื่อวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนในวงจรต่อไป เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ นักเรียนทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะการทำงานกลุ่ม

คำสำคัญ: รูปแบบชิปปา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการทำงานกลุ่ม

Keywords: CIPPA Model, Learning Achievement, Group - Working Skill

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน กลุ่มวิชาเฉพาะการสอนสังคมศึกษา

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยและการสัมภาษณ์นักเรียนมาวิเคราะห์ ด้ความและสรุปผล 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้คะแนนจากแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ, แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะการทำงานกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า

1. การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการทบทวนความรู้เดิม 2) ขั้นตอนการแสวงหาความรู้ใหม่ 3) ขั้นตอนการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) ขั้นตอนการสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) ขั้นตอนการแสดงผลงาน 7) ขั้นตอนการประยุกต์ใช้ความรู้ มีการพัฒนาด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการด้วยการแบ่งแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) เป็น 3 วงจรปฏิบัติการและใช้กระบวนการสะท้อนผลด้วยแบบบันทึกการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน, แบบสังเกตการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน, แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน แบบบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียนและแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการในแต่ละวงจรปฏิบัติการ หลังจากครบทั้ง 3 วงจร ประเมินผลการปฏิบัติด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะการทำงานกลุ่ม ด้วยกระบวนการดังกล่าวจึงทำให้ผลการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมนักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจสิ่งที่เรียนทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการ การนำเสนองาน การนำไปประยุกต์ใช้ นำความรู้และทักษะการทำงานกลุ่มที่ได้ ประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.89 และนักเรียนจำนวน 12 คน ผ่านเกณฑ์จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 91.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ นักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป

3. ทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบซิปปา (CIPPA Model) พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.25 ของคะแนนเต็ม นักเรียนทั้งหมด 12 คน ผ่านเกณฑ์ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป และผลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน พบว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด

Abstract

The purposes of the present study include 1) to develop learning activities, 2) to enhance learning achievement and 3) to develop group-working skill through CIPPA Learning Model in the Geography subject of the Social Studies, Religion and Culture Learning Substance. The target group consisted of 12 grade 5 students in Ban Napuey School under the Office of Khon Kaen Primary Education Area 5 during the second semester of the 2011 academic year.

The instruments used in the study included 1) action tool which consisted of 9 lesson plans, based on the CIPPA Learning Model, on the geography subject in the Social Studies, Religion and Culture Learning Substance, 2) reflection tool which consisted of a teaching

behavior observation form, a student group-working behavior observation form, a student interview form and end-of-spiral quizzes, and 3) evaluation tool which consisted of a learning achievement test and a group-working skill test

The study followed action research procedure consisting of 4 action steps, i.e. 1) planning, 2) action, 3) observation and 4) reflection. The study was organized in 3 spirals of action in which lesson plans 1-3 was implemented in the first spiral, lesson plans 4-6 in the second spiral, and lesson plans 7-9 in the third one. Each lesson plans took 2 hours of instruction and altogether 18 hours for the full experiment. At the end of each spiral the students were given a quiz for the purpose of measuring and evaluating the activities. The data obtained from such evaluation were then analyzed for ideas to improve learning activities for the next spiral. At the end of the third spiral the students were given learning achievement and group-working skill tests.

Analysis of the collected data were analyzed in two categories, i.e. 1) qualitative data for which the data obtained from observation made by the researcher and her co-researcher and the student interview form were analyzed, interpreted and concluded, and 2) quantitative data for which the scores obtained from the 3rd end-of-spiral quiz, the learning achievement test and the group-working skill test were analyzed by means of computing arithmetic mean and percentage.

The findings:

1. Learning activities basing on CIPPA Learning Model consisted of 7 steps, i.e. 1) reviewing previous learning, 2) searching for new knowledge, 3) investigating and understanding of data/new knowledge and to connect it with previous learning, 4) exchanging ideas about what one has learned with other group members, 5) concluding and arranging in order the knowledge that has just been acquired, 6) presenting one's own achievement, and 7) applying the newly acquired knowledge to other things. The 7 steps of CIPPA Model were developed through action research procedure which was organized into 3 action spirals. A reflection process was employed through the use of a teaching behavior observation form, a student group-working behavior observation form, a student interview form and quizzes at the end of each spiral. At the end of the third spiral, the students were given a learning achievement test and a group-working skill test for the purpose of assessing results of the practice. It was found that the process had allowed an opportunity for the students to take part in the learning activities physically, intellectually, emotionally as well as socially. The students had become eager to work together which, in turn, enabled them to learn new knowledge and understand what they're trying to tackle in terms of subject content, process, presentation of their works, and the application of their knowledge and group-working skill they had acquired to their daily-life situation.

2. On the matter of learning achievement, it was found that the students made a mean learning achievement score of 83.89% and 11 students or 91.66% of the group passed the passing criterion which had been prescribed that 80% of the students made a mean achievement score of 75% or better.

3. On the matter of group-working skill, it was found that the students made a mean score of 81.25% and 100% of the students passed the passing criterion which had been prescribed that 80% of the students made a mean score of 75% or better. In addition, an examination of the students' group-working behavior observation form revealed a mean value of 4.55 which was of a "highest" level.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนา "คน" ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ การพัฒนาให้คนมีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย การศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของชาติและสังคมโลกอยู่ตลอดเวลา (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2541) และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพหมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข หมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ดังนั้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน และผู้เรียนด้วยกัน จะสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้ (ทิตินา แคมมณี, 2542) ซึ่งหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นให้ครูทำการสอน และมีการจัดกลุ่มให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนรู้จักการกำหนดบทบาทของตน ในฐานะที่เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีหรือการเป็นสมาชิกกลุ่ม และนำเอาความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่น รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ รวมเรียกว่า ทักษะทางสังคม ทิตินา แคมมณี (2542) ได้กล่าวถึงกระบวนการทำงานร่วมกันว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งโรงเรียนบ้านนาเปือยได้ให้ความสำคัญกับมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต เน้นการทำงานเป็นกลุ่มซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานในการทำงานของผู้เรียน (รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 พ.ศ. 2549, 2550)

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนบ้านนาเปือย พบว่า การเรียนการสอนเน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการ กิจกรรมการเรียนรู้ไม่หลากหลาย สื่อการเรียนการสอนมีน้อย นักเรียนขาดการมีส่วนร่วม ขาดทักษะการทำงานกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์ เห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนาเปือยในปีการศึกษา 2553 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 69.61 ต่ำกว่าเกณฑ์ของโรงเรียนกำหนดไว้ ที่ค่าเฉลี่ยร้อยละ 70 (รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโรงเรียนบ้านนาเปือย, 2553) สภาพดังกล่าวส่งผลให้ครูผู้สอนต้องหาแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นและพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะการทำงานกลุ่ม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ทิตินา แคมมณี (2542) ได้เสนอแนวคิดใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม คือ ต้องเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่ 1) การมี

ส่วนร่วมทางร่างกาย 2) การมีส่วนร่วมทางสติปัญญา 3) การมีส่วนร่วมทาง อารมณ์ และ 4) การมีส่วนร่วมทาง สังคม จึงจะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนต้องจัดให้สอดคล้องตาม ความสนใจของนักเรียน และเห็นความแตกต่างของ ผู้เรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งหลักการดังกล่าว ข้างต้นเรียกว่า รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) จากการ ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยพบว่า รูปแบบชิปปามีความ สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้พัฒนาทักษะ การทำงานกลุ่ม โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทาง ร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ เกิดความสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่ายในการเรียน ส่วนบทบาทของครู คือ เป็น ผู้กระตุ้น ชี้แนะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้ เติบโตตามศักยภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) จะช่วย พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้สูงขึ้นและการที่ นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้นักเรียนมีทักษะการ ทำงานกลุ่มและนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรารังคนา ผิวหุ้ม, (2552) ได้ทำการศึกษา เรื่องผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อม โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนรู้นี้สูงกว่า ก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของโพสุรีย์ ชาวโพธิ์ (2549) ได้ทำ การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้ รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) พบว่า รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) มีความสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสนใจและกระตือรือร้นในการร่วม กิจกรรม ได้ลงมือปฏิบัติจริง เกิดการสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือ การมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและครูในการแลกเปลี่ยนความรู้

และนำเสนอผลงานที่ค้นพบ นักเรียนเกิดความภาค ภูมิใจและความสุขในการเรียน นำความรู้ไปปรับใช้ใน สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับ ปากคิต ปลั่งกลาง (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โดยใช้โมเดลชิปปา (CIPPA Model) พบว่า นักเรียน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 85 มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนเฉลี่ยร้อยละ 82.67 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม ผลจากการใช้รูปแบบ ชิปปา (CIPPA Model) จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียนสูงขึ้นและผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน ร่วมกับเพื่อน ซึ่งถ้านำรูปแบบชิปปา (CIPPA Model) มาใช้ พัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่มของ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนาเปือย จังหวัดขอนแก่นได้

ด้วยเหตุผลและความสำคัญที่ต้องการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียน เพื่อให้ บรรลุจุดมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนาเปือย จังหวัดขอนแก่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่ม สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบ ชิปปา (CIPPA Model) โรงเรียนบ้านนาเปือย จังหวัด ขอนแก่น

2. พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระ ภูมิศาสตร์ โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ชั้นประถม ศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนาเปือย จังหวัดขอนแก่น ให้นักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป

3. พัฒนาทักษะการทำงานกลุ่มที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยกำหนดให้นักเรียนร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมดมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไปและจากแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนนักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมได้แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มจนเกิดทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ผู้เรียนนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นการทบทวนความรู้เดิม 2) ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่ 3) ขั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) ขั้นการสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) ขั้นการแสดงผลงาน 7) ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้

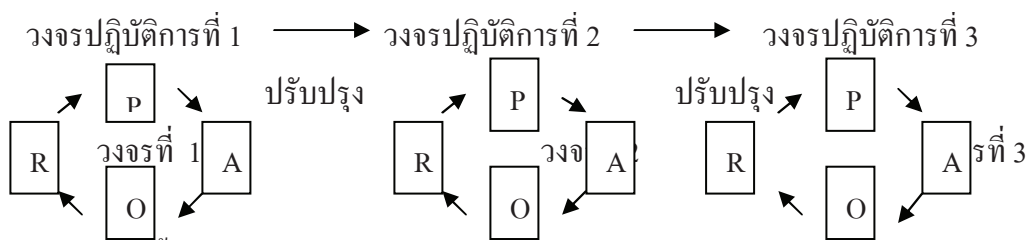
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) เป็นคะแนนจากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

จำนวน 30 ข้อโดยกำหนดให้นักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป

3. ทักษะการทำงานกลุ่ม หมายถึง พฤติกรรมในการทำงานที่เป็นผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนาเปือยที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มีทักษะการทำงานกลุ่มร่วมกับบุคคลอื่นและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในด้านบทบาทการเป็นผู้นำ ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม ด้านกระบวนการทำงานและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เกณฑ์การประเมินกำหนดให้นักเรียนร้อยละ 80 มีพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ระดับมาก หรือมีค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไปและผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดทักษะการทำงานกลุ่ม เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อเพื่อวัดทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนโดยกำหนดให้นักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน (Planning) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Action) 3) ขั้นสังเกต (Observation) และ 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflection) โดยแบ่งเป็น 3 วงจรปฏิบัติการ คือ วงจรปฏิบัติการที่ 1 แผนที่ 1 - 3, วงจรปฏิบัติการที่ 2 แผนที่ 4 - 6 และวงจรปฏิบัติการที่ 3 แผนที่ 7 - 9 รวม 9 แผน ใช้เวลา 18 ชั่วโมง ดังนี้ เช่น



ภาพแสดงขั้นตอนดำเนินการในวงจรปฏิบัติการ (Action Research) จำนวน 3 วงจร

2. กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 12 คน โรงเรียนบ้านนาเปือย อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน โดยใช้รูปแบบซีปปา (CIPPA Model)

ตัวแปรตาม

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนาเปือย จังหวัดขอนแก่น

2) ทักษะการทำงานกลุ่มที่นำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบซีปปา (CIPPA Model) จำนวน 9 แผน ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่ แบบบันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบซีปปา, แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซีปปา, แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน, แบบบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียนและแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 3 วงจร วงจรละ 10 ข้อ

3) เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการปฏิบัติ ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อและแบบวัดทักษะการทำงานกลุ่ม เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ รูปแบบซีปปา (CIPPA Model) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รวม 9 แผน

2. ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

3. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1 - 3, แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดทักษะการทำงานกลุ่ม สะท้อนผลการปฏิบัติ จากแบบบันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน,แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม,แบบบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำคะแนนจากแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1 - 3, แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะการทำงานกลุ่ม แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ คือนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป เพื่อดูผลการพัฒนาจากค่าเฉลี่ยค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลที่ใช้ในการสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยการเขียนเป็นความเรียงในแต่ละวงจร

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซีปปา (CIPPA Model) มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนทบทวนความรู้เดิม 2) ขั้นตอนแสวงหาความรู้ใหม่ 3) ขั้นตอนการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) ขั้นตอนแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) ขั้นตอนสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) ขั้นตอนแสดงผลงาน 7) ขั้นตอนประยุกต์ใช้ความรู้ มีการพัฒนาด้วย

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ด้วยการแบ่งแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) เป็น 3 วงจรปฏิบัติการและใช้กระบวนการสะท้อนผลด้วยแบบบันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน, แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน, แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนแบบบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียน และแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการในแต่ละวงจรปฏิบัติการ หลังจากครบทั้ง 3 วงจรประเมินผลการปฏิบัติด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะการทำงานกลุ่ม ด้วยกระบวนการดังกล่าวจึงทำให้ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมนักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจสิ่งที่เรียนทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการ การนำเสนองาน การนำไปประยุกต์ใช้ นำความรู้และทักษะการทำงานกลุ่มที่ได้ประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับไพฑูรย์ ชาวโพธิ์ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) พบว่า เป็นรูปแบบที่ทำให้ผู้เรียนสนใจและกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือ นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและความสุขในการเรียน นำความรู้ไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.89 และนักเรียนจำนวน 12 คน ผ่านเกณฑ์ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 91.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป สอดคล้องกับ ปากิต ปลังกลาง (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้โมเดลชิปปา (CIPPA Model) พบว่า นักเรียนจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 85 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 82.67 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือค่าเฉลี่ยร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

3. ทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.25 ของคะแนนเต็ม นักเรียนจำนวน 12 คน ผ่านเกณฑ์ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป และผลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน พบว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับไพฑูรย์ ชาวโพธิ์ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) พบว่า ผู้เรียนใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียน นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและความสุขในการเรียน นำความรู้ไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) มีผลการวิจัยที่สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน กล่าวคือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และนักเรียนนำทักษะการทำงานกลุ่มไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่พบในการวิจัย

1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนต้องใช้กิจกรรมที่หลากหลายและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี แต่ในการจัดกิจกรรมบางขั้นตอนอาจใช้เวลานาน ครูผู้สอนควรเลือกกิจกรรมและยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรมให้เหมาะสม

2) นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ไม่เท่ากัน ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนใช้ทักษะการทำงานกลุ่มในการทำกิจกรรม การคล่องกลุ่มนักเรียนจะช่วยให้นักเรียนเรียนเก่งได้ช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่า ซึ่งจะทำให้ นักเรียนเรียนอ่อนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้นและนักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่มที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรเน้นให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อสร้างนิสัยให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

4) ครูควรเตรียมกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการนำรูปแบบซิปปา (CIPPA Model) ไปพัฒนาทักษะด้านอื่นแก่นักเรียน ในการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ทักษะการคิด เป็นต้น

2) ควรศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบ ซิปปา (CIPPA Model) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.

กรุงเทพฯ: ชุมชนสมสกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ทิศนา ขัมมณี. (2542). **ศาสตร์การสอนเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ:

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปกาศิต ปลั่งกลาง. (2545). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โมเดลซิปปา**.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ไพฑูรย์ ชาวโพธิ์. (2549). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปา**. วิทยานิพนธ์

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วรางคณา ผิวหุ้ม. (2552). **การศึกษการใช้หน่วยการเรียนรู้เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อม โดยใช้การจัด**

การเรียนรู้รูปแบบซิปปา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วัฒนาพร ระจูปทุกษ์. (2541). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ:

บริษัท ดันอ้อ 1999 จำกัด.